

גיליון מס' 313 פרשת שמות
תשע"ט שנה שישית

גליון זה לע"נ אבי מורי
הרב יוסף בהרה"ג בצלאל זאב ז"ל
ואמי מורתי אסתר בת ר' יעקב זאב ע"ה
תנצב"ה
נודב ע"י בנם הר"ר אליהו שפרן שליט"א

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פשוט על הפרשה

"למילדות העבריות" (א, טו)

בסוטה י"א ב' חד אמר אשה ובתה יוכבד ומרים וח"א כלה וחמותה יוכבד ואלישבע, י"ל דחז"ל הכריחו זה מהפסוק דהנה המפרשים (עי' חזקוני ואברבנאל וביאור הג' מלב"ם והעמ"ד) כתבו דלפי פשוטו ויעש להם בתים הכונה שפרעה עשה להם בתים מיוחדים שידורו שם והושיב שם שומרים סמוך לבתים שיראו מתי המילדת הולכת ואז צוה לשוטרים המצרים שילכו אחריהם וישליכום ליאור וי"ל שגם חז"ל פירשו כן פשטי' דקרא וקשה א"כ איך יכלה להצפינו למשה ג' חדשים נהי דלא מנו לה המצרים אלא משעה דאהדרה כמ"ש בגמ' מ"מ ראו כששלחה לקרוא למילדת וע"כ שלא שלחה שהיא בעצמה היתה המילדת וקשה הא גם מילדת צריכה מילדת אחרת להולידה וע"כ שהאחרת היתה בתה או כלתה שהיו עמה בבית ועי"כ לא הרגישו המצרים, והא דמר אמר בתה ומר אמר כלתה י"ל דבסברא בעלמא פליגי דמ"ס אין דרך כלה וחמותה לדור יחד וע"כ בתה היתה ומ"ס מרים היתה אז רק בת ו' שנים ולא מסתבר שיכולה כבר להיות מילדת וע"כ כלתה היתה [ואע"ג דאהרן הי' אז בן ג' מ"מ י"ל דכבר השיאו לו אשה גדולה ממנו בשנים עי' תנחומא ריש שמות מלמד שלא ירד יעקב למצרים עד שזיווג נשים לחצרון וחמול זה בן שנה וזה בן שתיים ואמרי' בסנהדרין ק"ד א' שהיו משיאין גדולה לקטן כדי שיהיו להם בנים הרבה].

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"מילה קטנה בשער הציון נידח"

העובדא הבאה, שיש בה כדי לתת צוהר לשולחנו של שר התורה, ולהביא לחשקת התורה ולידיעתה בכל מרחביה. היה זה לפני תקופה לא ארוכה.

(שמענו אותה מכ"י שני) חבורת תלמידי חכמים מירושלים עמדו להדפיס מחדש את מדרש 'פסיקתא', והגיהו אותו שוב מכל שיבושי הדפוס ודומיהן, בין השאר הם השוו אותו עם כתבי יד יקרים ונדירים, והוסיפו ציונים לכל מרחבי התורה. כידוע ללומדי המדרשים, לפני מאות שנה יהודי בשם 'בובר' הדפיס סדרת ספרי יסוד של מדרשים ועוד, ונקראים על שמו בפי כל 'מהדורת בובר' ולחלקם אף הוסיף הערות והוספות. על איש זה יצא מעט עוררין, אם הוא מוסמך וכו'. בידי צוות עורכי הפסיקתא עמדה שאלה. האם לסמוך על הערה שכתב בובר או שלא. מכיון שלא מצאו מי שיסיע בידם, נכנסו לקודש פנימה, למשכנו של רבינו שליט"א, וערכו לפניו את השאלה. מה דינו של האיש ושל החיבור. רבינו שליט"א, לא נכנס לעצם השאלה, רק אמר מיד: הלא החפץ חיים מביא אותנו! ופטרם לשלום. העורכים היו נדהמים. היכן בדיוק בכל ספרי הפץ חיים הוא מביא אותו, ועוד בשמו. אבל, ההוראה יצא מלישכת הגזית, כנראה, איפה, הטעות אצלם. ובכן, ישבו התלמידי חכמים וחיפשו ובדקו בכל ספרי משנה ברורה, חפץ חיים, אהבת חסד ליקוטי הלכות קדשים, ושאר ספריו, היכן הוא מביא את האיש ההוא, ואיך הוא מכנה אותו. הם לא מצאו. כי אכן, זה לא דבר שמוצאים תוך כדי החיפוש, רק תוך כדי הלימוד.

* * *

אמנם כלל בדינו כי אין חוזרין ושואלין באורים ותומים, אך מה אפשר לעשות... שלחו את השאלה ביד שליח. לאמור, היכן מוצאים הדברים.

רבינו שמע את השאלה, הוציא מהארון את משנה הברורה הבלוי והמשומש, והצביע על שורה קטנה, של שער הציון בחלק ד', הלכות ראש חודש, בסימן תי"ט אות ב' "ומצאתי למבאר בפסיקתא שתמה גם כן עליו". המבאר הוא בובר, שביאר את אותה מהדורה - סיים רבינו. (ואף רבנו מזכירו בכ"מ בספריו בשם תנחומא ב' (כגון עי' בהוספה להקדמת מס' כותים עמ' ד' קרית מלך עמ' קל"ז ועוד מקומות). אשרי הדור שאלו גדולי! !

לעילוי נשמת
מרת חנה בת ר' יעקב ע"ה
נלב"ע כ"א טבת תש"ה
תנצב"ה

בברכת עטרת
סיון

לעילוי נשמת
רבי משה בן יהוקאל שרגא ז"ל
כ"א טבת תשע"ז
תנצב"ה

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונות מרבינו.

פְּהַדְּהָ הַיּוֹמִי

"בענין ב' שערפו ע"ע כאחד"

חולין כ"ט ב' דתנינא תזבח שלא יהו ב' שוחטין זבח א' וכו' זו דברי ר"א בר"ש סתימתא אבל חכ"א ב' שוחטים זבח א' והר"מ פסק (פ"א מפסוה"מ ה"ה) כרבנן דב' שוחטין זבח א' אך המאירי פסק כר"א בר"ש דפסול וכו"נ ד' הר"ן (קידושין דמ"ב). והנה בפרה אדומה מבו' בסוגיין דדינו כקדשים דאם בקדשים אסור גם בפרה אסור משום דחטאת קרי' רחמנא, ויל"ע לענין עגלה ערופה אם ב' יכולין לערוף כא' ולשי' הר"מ דגם גבי קדשים מותר פשיטא דגם כאן מותר לכת' ולד' הפוסקים דבקדשים אסור יל"ע כאן דיל"ע דאף בע"ע כפרה כתיב בה כקדשים אלא דיש לחלק דהכא דילפי' ליה מתזבח א"י אלא דין בזביחה דצורת שחיטה בקדשים היא רק באופן זה אע"ג דבחולין כשר שחיטה כה"ג וכמו דמצינו (לעיל ע"א) דבקדשים צריך לשחוט את הורידים משא"כ בחולין וכמו דבעי' שחיטה ע"ג קרקע ולא באויר שזה דין דוקא בשחיטה של קדשים ולא בקבלה ושאר עבודות וגם כאן לא מצינו דב' פסולין בקבלה ואפשר דאף במליקה כשר ורק בשחיטה גילתה תורה דדוקא כה"ג שוחטין, וא"כ פרה דבשחיטה שפיר ילפי' דבעי' שחיטה כמו בקדשים אבל בעגלה דבעריפה ל"ש למילף כלל משחיטה דלא מצינו דילפי' פרטי העריפה משחיטה רק בכללות הדברים הנא' בקדשים ילפי' ג"כ בע"ע כמו ביום ודאסורה בהנאה ולענין טרפה ומחוסר אבר ודטהורה מידי נבלה אבל פרטי השחיטה פשיטא דהעריפה משונה ממנה. (נחל איתן סי"ב סי"א סק"א ע"ש עוד שהאריך בזה)

משתיקתו ודיבורו של מרן החזון איש ורבנו

כי כבד פה וכבד לשון... כי הדיבור שהוא מבחינת הנשמה יש בו חיות... אבל הדבור שהוא מבחינות הגוף יפה ממנו השתיקה, והיינו דאמר בסוף פ"ק דאבות לא מצאתי לגוף טוב משתיקה וכל המרבה דברים וכו' (פנים יפות) סיפר רבי שמשון גרינמן. כי אביו זצ"ל אמר בשם דודו החזון איש על מאמר התנא במסכת אבות "ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה", היינו לגוף ממש, (לא לנשמה, אלא לאדם - לגוף).

עוד אמר החזון איש: החפץ חיים כותב כי האדם עצל בכל אבריו חוץ מהלשון, ואני עצל גם בלשון. האם ראו אצל החזון איש זריזות מיוחדת ואיך זה מתאים מה שאמר שהוא עצל גם בלשונו, וגם הרי אמרו חז"ל (במדר"ר פ"י) מלמד שכל מעשיהם של צדיקים בזריזות? כשהיו צריכים לעשות, הם פעלו ועשו בזריזות. ולא כתוב שצדיקים זריזים - בטבעם, אלא כל "מעשיהן" של צדיקים בזריזות. ז"ל בחשון ע"ד, אמרתי. כי אמש דברתי בכנס בחירות בירושלים ובקרית ספר בשם רבנו, ושאלוני, הרי מצוה בו יותר מבשלוחו, ומדוע רבנו אף פעם לא מדבר בציבור? תאמר להם שאין לי כח לזה. ושאלתי את רבנו מתי הוא כן דיבר פעם ברבים והשיב: בבר מצוה, בחתונה ובימי שבע ברכות, לא כל יום היה סעודת ז' ברכות אצלי אבל בימים שהיה אמרתי דבר תורה בציבור, אבל חוץ מזה לא דברתי, כי לדבר צריך להיות 'מגיד' - בעל לשון לימודים.

עוד בענין שתיקה ומיעוט דברים בפני ציבור של החזון איש, ויבלחט"א רבנו שליט"א. שמעתי מפי רבנו כדלהלן: החזון איש לא היה מדבר בכלל ברבים, והשיעור שאמר ביארציט של אביו ואמו חזר עליו כמה פעמים קודם לכן עם אחרים להתרגל. ושתי פעמים הוא זצ"ל היה בכותל המערבי ושם בהיותו בכותל בקשו בראייתו של אביו ואמו חזר עליו כמה פעמים קודם לכן עם כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה וכו' המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרווחה. הנהגת שובב"ם

האם רבנו עושה משהו בימי שובב"ם? זה הובא במשנה ברורה סי' תרפ"ה סק"ח ובשר"ה סי' תרפ"ד סי"ג. הענין הזה הוא של קבלה. והיה משתמע מדברי רבינו כי הוא לא נהג להתענות, ולא שמע אצלם שנהגו בזה. בעלי תשובה שואלין היום ימי שובב"ם ובירושלים יש בליל שישי סדר שלם סביב השובב"ם - לומדים בלילה ובבקר מתענים עד חצות האם לנסוע לשם, וזה לא על חשבון ביטול תורה? זה ענין. ומהו כה"ג שזה יהיה על חשבון הלימוד? הלימוד חשוב יותר.

פְּהַדְּהָ מְרָאָה

כל הכבוד שמורות ©

ואֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִמָה (שמות א' א')

ידוע מה שכתב בעל הטורים כאן, רמז לקריאת הפרשה בכל שבוע, שנים מקרא ואחד תרגום, וזה לשונו: אלה שמות בני ישראל - ראשי תיבות: ו'אדם א'שר ל'ומד ה'סדר ש'נים מ'קרא ו'אחד ת'רגום ב'קול נ'עים י'שיר י'חיה ש'נים ר'בות א'רוכים ל'עולם.

ורבינו שליט"א נהג בכל ערב שבת אחרי צהרים לקרוא את הפרשה באופן מיוחד מאוד: תחילה קורא את כל המקרא של הפרשה מתחילתו ועד סופו, ואחרי זה את כל התרגום, ובסוף קורא את כל הפרשה - מקרא, מהתחלה ועד הסוף ברציפות.

וחידוש מיוחד יש לו: שכל המנהגים שמקפידים עליהם בקריאת התורה, הוא מקפיד גם באמירת השנים מקרא, אחד ההלכות הם שבפרשיות התורה בקריאת שמע, בעשרת הדברות, בקללות ובעוד כמה מקומות הוא נהג לעמוד, ולכן גם באמירת שנים מקרא נעמד.

בקשה:

נשמח לקבל מהקוראים מסמכים ותמונות הנוגעות לעניני הפרשה.

בתמונה הנדירה:

מרן עומד בעת שמעביר הסדרא 'שנים מקרא ואחד תרגום' ואומר את עשרת הדברות בעמידה. ניתן להבחין כי הסטנדר בו הוא משתמש כבר מכוסה במפה נאה לכבוד שבת.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏡 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש לחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310